den soil, which contained late 16th – first half of the 17th-centuries potsherds. The foundation remnants of two wooden houses from the late 17th–18th centuries were unearthed along with fragments of courtyard paving (Figs. 1–4). The inside width of the buildings was 6.6 and 5.5 m, their length being undetermined. A 25–45 cm thick layer of garden soil, which contained potsherds and stove tile fragments from the second half of the 17th–18th centuries, formed after the buildings were demolished.

Mindaugas Bertašius

Druskininkų gatvė 9

Tirtas sklypas yra Kauno senamiesčio R dalyje, 24 kvartalo PR krašte, prie Druskininkų ir Puodžių gatvių. Sklype nuo XIX a. II pusės pradėta statyti mūrinius pastatus, pirmoji istorinė žinia apie statomą mūrinį namą siekia 1866 m. Senesnių medinių pastatų liekanų rasta ankstesnių tyrimų metu. 1903 m. miesto plane be minėto pastato prie sklypo Š ribos pažymėti ūkiniai, prie V – mediniai ūkiniai statiniai, toks sklypo užstatymas išliko iki pat XX a. II pusės. Šiuo metu aplinkiniai pastatai istorinės, architektūrinės ar kultūrinės vertės neturi.

Žinių apie tiriamą sklypą suteikia Kauno miesto planai. Sklypą iš P ribojanti dabartinė Puodžių gatvė nuo XVI a. vadinama Odminių (*Garbarska*) gatve. 1753 m. minimas sklypo savininkas priklausė audėjų cechui. Kitoje Puodžių gatvės pusėje yra išlikęs iš dalies tyrinėtas XVII a. I pusės mūrinis rūsys. Tai leidžia manyti, kad XVI a. viduryje šis kvartalas įgavo dabartines ribas ir urbanistinį vaizdą. Pro kvartalo Š kraštą ėjo Vilniaus senojo kelio atšaka – Nemuno gatvė. Šios gatvės tyrimai atskleidė jos raidą nuo pat XIV–XV a. sandūros.

Šioje vietoje žvalgomieji archeologiniai tyrimai buvo atlikti 1988 m. Jų metu aptiktas nuo XV a. pradžios susiformavęs kultūrinis sluoksnis.

Sklypo R dalyje prieš statant daugiabutį gyvenamąjį namą 2013 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais buvo atlikti detalieji archeologiniai tyrimai. Jų metu iškasti 7 šurfai (4–7 m^2 dydžio) ir 3 perkasos (8–12 m^2 dydžio), ištirtas 70 m^2 plotas. Tyrimų metu nustatyta, kad šioje vietoje paviršius nežymiai pakeltas XX a. Daugiausia tai susiję su žmonių veikla – neužstatytą sklypą palaipsniui užpilant buitinėmis atliekomis paviršius buvo pamažu keliamas.

Daugelyje vietų fiksuotas pirminis paviršius, tačiau jis neryškus. Perėjimas iš sluoksnio į įžemį yra palaipsnis, tad kai kada buvo sudėtinga apibrėžti aiškią įžemio paviršiaus ribą. Įžemis fiksuotas apie 1,3–1,7 m gylyje nuo esamo paviršiaus, t. y. apie H_{abs} 26,85–27,40 m. Pirminis paviršius palengva žemėjo Š pusėn, t. y. jis yra kiek aukščiau dabartinės Puodžių gatvės, o Nemuno gatvės kryptimi yra labai nedaug nuolaidus. Įžemį sudaro rusvai rausvas priesmėlis, kai kur gelsvesnis smėlis, giliau guli geologinis sąnašinio žvyro sluoksnis. Toks priesmėlis ir panaši įžemio struktūra būdinga visai pagrindinei Kauno senamiesčio daliai.

Tyrimų metu fiksuotas 1,3–1,7 m storio natūraliai klostęsis sluoksnis (1 pav.). Jis gerai ar iš dalies išlikęs, fiksuotas visose tyrimų vietose. Remiantis tyrimų duomenimis galima teigti, kad sluoksnio storis nežymiai plonėja P pusėje, artėjant prie Puodžių gatvės. Viršutinę sluoksnio dalį sudaro apie 60–70 cm storio archeologiškai nevertingas sluoksnis – XIX a. viduryje – XX a. supiltos buitinės šiukšlės. Šis sluoksnis daugelyje vietų suardytas įvairių perkasimų, kurie apardė ir gilesnį sluoksnį (komunikacijų tinklų tranšėjos – 2, 5, buitinių atliekų

1 pav. Kultūrinio sluoksnio vaizdas šurfe 3. M. Bertašiaus nuotr.

Fig. 1. View of the cultural layer in test pit 3.

duobės – 2–10, statybinių medžiagų sąvartos – 7, 8 šurfuose bei perkasose). Giliau atidengtas archeologiškai vertingas XV–XIX a. pradžia datuojamas kultūrinis sluoksnis su 1–3 horizontais. Jie neryškūs, nes sluoksnio struktūra vientisa. Ypač vertingas apatinis kultūrinio sluoksnio horizontas. Tai 40–60 cm storio palyginti vientisas juodžemis, kai kuriuose šurfuose sluoksnio paviršinėje dalyje įsimaišo smulkūs plytų trupiniai, randama keramikos šukių, geležies šlako gabalėlių. Šis sluoksnio horizontas formavosi ilgą laiką, ką patvirtina plačiu laikotarpiu datuojama keramika.

Visuose šurfuose ir perkasose surasta kelios dešimtys XV–XVIII a. datuojamų keramikos šukių, 3 XIX a. monetos, geležies šlako gabalai. Daugumą sudaro XVII a. pradžiai būdingi radiniai, jų ypač buvo gausu šurfe 8. Ankstesniu laikotarpiu datuojami keramikos radiniai (tamsi redukcinėje aplinkoje išdegta keramika) rasti šurfuose 1, 3, 9, 10 apatinėje sluoksnio dalyje. Tokia keramika aptinkama ir tarp vėlesnio laikotarpio radinių. Tai leistų teigti, kad nuo XV a. teritorija buvo apgyventa. Su šiuo ankstyvuoju apgyvendinimo laikotarpiu siejami ir geležies šlako radiniai, atrodo – tai daugiau kalviškojo šlako gabalėliai.

Palyginus įvairių šurfų ir perkasų sluoksnio struktūrą matyti, kad ji labai panaši. Labai panaši vienų nuo kitų nutolusių šurfų 9, 10 ir šurfų 1, 4 struktūra. Vadinasi, visa ši teritorija vienu metu įsisavinta ir naudota tai pačiai paskirčiai. Kadangi nėra ryškiai išsiskiriančių apatinių horizontų, nepastebėta struktūrų pėdsakų, tikėtina, kad sluoksnis pradžioje formavosi dirbamų laukų vietoje. Vėliau šioje vietoje pradėjo formuotis retas medinis užstatymas, greičiausiai nuo XVI a. Su mūrine statyba (pamatų įrengimu) susijęs sluoksnis fiksuojamas tik nuo XIX a. Niekur nepastebėta ankstesnio nei XIX a. mūrinio užstatymo pėdsakų. Perkasoje 2 ir šurfe 10 aptikta buvusio užstatymo pėdsakų. Tai XX a. II pusės (2 perkasa) ir medinio XIX–XX a. sandūros laikotarpio (šurfas 10) ūkinių statinių likučiai. Nei archeologinės, nei kultūrinės vertės šie pamatų fragmentai neturi. Jokių kitų užstatymo pėdsakų nerasta. Jų neaptikta ir ankstesnių 1988 m. tyrimų metu.

Perkasoje 6 ir šurfe 10 ties įžemio riba buvo atrasta gamybinės veiklos pėdsakų – apardytų

2 pav. Amūrinio arba turaninio tigro žandikaulis. M. Bertašiaus nuotr.

Fig. 2. The mandible of a Siberian or Caspian tiger.

židinių su geležies šlako ir medžio anglių likučiais. Tiksliau nustatyti gamybinės veiklos apimties nepavyko, nes tyrimų metu rasti tik suardyti spėjamų židinių fragmentai.

Tyrimų metu šurfe 3 ir perkasoje 5 buvo rasta gyvulių kaulų, kurie perduoti tyrimams Kauno zoologijos muziejui. Muziejaus specialistai identifikavo amūrinio arba turaninio (prie Kaspijos jūros gyvenusio ir iki XIX a. vidurio išnaikinto) tigro žandikaulį (2 pav.). Tai greičiausiai XIX–XX a. sandūros laikotarpio medžioklės trofėjaus fragmentas. Radiniai perduoti Kauno miesto muziejui.

Tyrimų rezultatai sutampa su 1988 m. atliktų tyrimų išvadomis.

Druskininkų St. 9

A plot in the E part of the old town was investigated. The quarter, in which the plot is situated, formed in the 16th century, the network of neighbouring streets since the 15th century. Ten various-sized test pits and trenches (a total of 70 m^2) were excavated. It was determined that a naturally formed, 1.3–1.7 m thick layer had been discovered everywhere (Fig. 1). Tens of 15th–18th-centuries potsherds, three 19th-century coins, and pieces of iron slag were discovered. The mandible of a Siberian or Caspian tiger also found (Fig. 2). The majority comprise finds characteristic of the early 17th century; they were especially abundant in test pit 8. This allows the assertion to be made that the area has been inhabited since the 15th century. The iron slag finds are also connected with this early settlement. Wooden buildings began to appear in the 15th century. A layer connected with masonry construction is found only beginning in the 19th century.

KERNAVĖ

Elena Pranckėnaitė,
Aušra Zalepūgienė

Tyrimai Kernavėje

2013 m. buvo tęsiami archeologiniai tyrimai Kernavės miestelio (Širvintų r.) vandens ir nuotekų įrengimo vietose, dalis kurių patenka į Kernavės senojo miesto II (UK 24568) teritoriją, kita – į Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato buferinę apsaugos zoną ir jos aplinką. UAB „Utenos melioracija“ užsakymu šiose teritorijose perkasomis ir šurfais ištirtos prastūmimo prieduobės (daugeliu atvejų praplečiant 2011 m. (žr. *ATL 2011 metais,* V., 2012, p. 389–392) tirtų šurfų vietas) ir įvadų (iki sklypų) vietos, žvalgomaisiais šurfais nustatytas kultūrinio sluoksnio paplitimas įvadų iki sklypų vietose bei atlikti archeologiniai žvalgymai atviru būdu kastose trasų vietose. Kernavės miestelio 2013 m. detaliųjų, žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu ištirtas 848 m^2 dydžio plotas (1 pav.).

Pastaraisiais metais Kernavės kultūrinio rezervato buferinė apsaugos zona ir Kernavės senojo miesto II teritorija buvo tyrinėta archeologų: 2004 m. – D. Vaičiūnienės, 2006, 2008 m. – R. Vengalio, 2007–2008, 2010 m. – G. Vėliaus, 2008, 2012 m. – D. Baltramiejūnaitės, 2012 m. – L. Kvizikevičiaus (*ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 400). Tyrimų metu rasti XIV–XVIII a. datuojami archeologiniai radiniai, ūkinės duobės (žr.: *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 52–53; *ATL 2006 metais,* 2007, p. 420–423; *ATL 2007 metais,* 2008, p. 125–129; *ATL 2008 metais,* 2009, p. 257–259, 330–332, 332–336; *ATL 2010 metais,* 2011, p. 335–336; *ATL 2012*